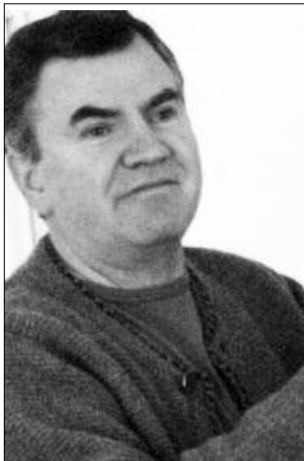

Eveniment teatral

Leonce și Lena

Cristian Ion

Cristian Ion, unul dintre cei mai buni regizori ai Generației '80, a montat la Teatrul din Pitești spectacolul **Leonce și Lena**, de **Georg Büchner**. Premiera a avut loc duminică 8 noiembrie a.c.

Autorul textului dramatic nu a trăit decât 24 de ani (între 17 octombrie 1813 și 19 februarie 1837). Deși absolvise studiile de medicină, a fost secerat de tifos. Piesa „Leonce și Lena” (scrisă 1836 și în care tragicul și comicul sunt cei doi versanți ai aceleiași realități) a rămas multă vreme în manuscris, asemenea celorlate piese ale lui Büchner. Ele au fost editate abia în 1879, de Karl Emil Franzos, după ce descifrase manuscrisul ilizibil al dramei *Woyzeck*. El a realizat o redactare liberă a pieselor, după criterii estetice personale. Au urmat și alte ediții, rod al unor cercetări filologice ale manuscriselor lui Georg Büchner. Piesele de teatru ale acestui autor – redescoperit de

căpătuiască!) pe Leonce și, după nuntă, să-i predea prerogative regale, pentru a-și vedea (el, regele), în liniște, de profundele-i meditații filosofice.

Prințesa Lena îl întâlnește, întâmplător, pe Leonce, care se retrăsese în natură (unde ducea o viață elementară, „de sălbatic”) și între ei se înfiripă o idilă (valorificată de regizor într-o spumoasă modalitate parodică). Leonce și Lena, pe care-i unește disprețul categoric față **convențiilor**, sunt, fără voia lor, cununați. Respectiva ceremonie se desfășoară așa cum vor ei: în chip „deplorabil”.

Dan Andrei (Prințul Leonce) își face rolul, oscilând cu abilitate între „cruzimea” unor observații asupra anumitor sensuri ale vieții și plăcerea trăirii unor viziuni lirice, a unor enunțuri ce ilustrează un anacronic idealism. Și în acest rol, destul de dificil, tânărul Dan Andrei își etalează cu brio talentul actoricesc.

Gabi Gheorghe (Valerio) impresionează prin vivacitatea histrionică. Energica trecere de la un registru la altul, de la gravitate la manifestările ludice, de la stările meditative, asumate în răspăr, la ironica șarjare a optimismului specific tinereții (etc.), vădește o admirabilă mobilitate și, implicit, o subtilă „știință” a schimbării – rapide – a felurilor și surprinzătoarelor măști destinate să coloreze în mod semnificativ rolul. Jocul său întreține și potențează necesarul **contrast** între două tipuri umane total diferite: scepticul și optimistul.

Tot sub semnul contrastului, cel dintre Guvernanta (**Mirela Popescu**) și Prințesa Lena (**Ramona Olteanu**) evoluează și cele două actrițe. Vitalitatea Guvernantei, ce denotă o maximă priză la realitate, un simț practic lipsit de penumbre și o luminoasă luciditate, ca expresie a unei depline maturități, a femeii care știe ce vrea de la viață, umple de fiecare dată scena. Spectacolul, cu un prea lung incipit, dobândește, brusc, necesara dinamică, odată cu tonica apariție a Mirelei Popescu în luminile rampei.

Suavitatea îngerească a **Prințesei Lena** este sporită de alba culoare a crinolinei, a umbrelor de soare și a vehicolului în care umblă însoțită de „materna” sa guvernanta. Între secvențele în care își pune în valoare ingenuul său farmec, cel nativ și cel teatral, un loc aparte îl are aceea – îndelung aplaudată – în care cochetează, în natură, cu „sălbaticul” Leonce, care s-a lepădat, experimental, de ofertele civilizației.

Episodică prezență a actriței **Mirela Dinu Popescu** (în rolul **Rossetei**, o fată frumoasă, dar săracă) se derulează, conform viziunii regizorale, în spiritul lirismului erotic de factură romantică. Un lirism în care puritatea sufletească se îngemănează, tulburător, cu „arzătoarea” dorință de dragoste specifică tinerelor femei pline de nuri.

Un alt rol, într-un totu cuceritor, care pune în evidență excelența sa vocație actoricească, este realizat de **Vasile Pieca**. În ipostaza

Regelui Peter, un rege blând și sfătos, cu pretenții de filosof profund și care se preface a nu sesiza exagerata fățarnicie a supușilor de la curtea sa, Vasile Pieca își nuanțează rolul atent, deopotrivă, la înaltele-i valențe regale și, totodată, la „esențialul” sens al omului în genere, sens care constă, în primul rând, în actul de **a gândi**, cum precizează mereu în cadrul comicelor întâlniri cu înalții săi consilieri. Savoarea și expresivitatea jocului său ține strategia obținerii efectelor ironice, în portativul unei inflexibile seriozități cu accente „profetice”.

Spectacolul beneficiază și de prezența „personajului colectiv” alcătuit din

Președintele Consiliului Curții (Puiu Mărgescu: solemn, în chingile unei obidiențe fără cusur, pătruns tot timpul de înaltul său rang), **Maestrul de ceremonii (Adrian Duță:** colocvial și preocupat mereu de a ieși „în față” în relația cu ceilalți „colegi”), **Primul Polițist (Tudorița Popescu:** patetică și dragăstoasă cu iubitul ei stăpân, în termenii unei false afecțiuni), **Al doilea Polițist (Cristina Caragea:** patetică și simpatcă în continua derută provocată de propriile responsabilități instituționale) și **Poetul Curții (Marius Pieca:** sfios, candid, prudent, elegant, cuminte).

Costumele (de epocă) și decorul (realizat în limitele unui buget ușurel) beneficiază de iscusința scenografei Miruna Varodi și, desigur, de experiența în materie a regizorului.

Afirmația noastră de mai sus referitoare la incipitul spectacolului trebuie copletată cu precizarea că între aspectele determinante ale acestui spectacol se află și miza pe *alternanța ritmurilor*.

În ansamblu, **Leonce și Lena** constituie un eveniment teatral - din care nu lipsesc felurite procedee auxiliare din categoria celor „cu cârlig” la public: zborul unei drone, dialogul cu publicul, perindarea actorilor printre spectatori... Fără îndoială, este vorba despre unul dintre cele mai bune spectacole montate, în ultimii ani, pe scena Teatrului „Al. Davila”. Un spectacol „orchestrat” cu profesionalism de Cristian Ion și în care ingeniozitatea regizorului și jocul actorilor se potențează reciproc.

Reproducem, în încheiere, aceste cuvinte ale regizorului, semnificative atât în privința *actualizării* mesajului, cât și sub aspectul perspectivei de care depinde spectacolul în concretețea sa scenică: „Am încercat cu spectacolul nostru să ieșim din cadrul de *basm romantic* nedefinit nici istoric nici geografic și să plonjăm într-o lume absurdă și la prima vedere ireală, parcă neavând nici un punct comun cu actualitatea nemiloasă și de fapt atât de jalnică prin disperarea cu care încercăm să controleze fiecare dintre gesturile și chiar gândurile noastre”.

Prof. univ. dr. MIRCEA BÂRSILĂ

În ansamblu, **Leonce și Lena** constituie un eveniment teatral - din care nu lipsesc felurite procedee auxiliare din categoria celor „cu cârlig” la public: zborul unei drone, dialogul cu publicul, perindarea actorilor printre spectatori...

actualitate

„Două tipuri de justiție”

Dumitru Augustin Doman: *Două dintre cele mai grele dosare ale ultimilor 25 de ani sînt Dosarul Revoluției din 1989, care se clasează la 2015, și Dosarul mineriadei din iunie 1990, care se redeschide, tot la 2015. Personajele principale sînt în mare cam aceleași. De comentat.*

Există două tipuri de justiție, una istorică, alta instituțională, care se întîmplă a nu coincide. Cea mai recentă pildă ne-o oferă redeschiderea Dosarului mineriadei din 13-15 iunie 1990, într-un moment cînd decepția noastră dureroasă risca a se topi într-o resemnare nu mai puțin dureroasă. În limbajul Parchetului General, acuzația este cea de „infrațiuni contra umanității” mai precis pentru „reprimarea violentă a manifestației din Piața Universității, din dimineața zilei de 13 iunie 1990, soldată cu decesul a patru persoane și rănirea prin împușcare a altor trei, precum și vătămarea corporală și lipsirea de libertate a aproximativ 1.000 de persoane în zilele de 14 și 15 iunie 1990, ca urmare a atacului violent declanșat de către muncitori din unele centre industriale și bazine carbonifere din țară”. Așadar se au în vedere fapte de-o gravitate în fața cărora prima întrebare este cum de au fost tolerate atîta amar de vreme. După ce ani în șir anchetatorii au alcătuit, au comasat, au disjuns, au completat, au revizuit dosarele convenite, începînd urmărirea penală a vinovaților, ele s-au văzut tergiversate fără nici o jenă și în cele din urmă închise. Sub motivul cusut nu cu ață albă ci cu ață roșie de sînge cum că fie n-ar fi existat fapta, fie lipseau elementele constitutive ale infracțiunii, fie fapta nu era precizată de lege în momentul săvîrșirii ei. Dale justiției instituționale! O justiție întruchipată la noi de oameni cu venituri mult superioare celor de care au parte alți salariați ai statului, egotică și trufașă, baricadată de un zid inexpugnabil de privilegii. Un veritabil stat în stat. O instituție care, în logica supremației sale de ea însăși ticluită, pretinde a nu putea fi pusă în discuție, simulînd că nu conștientizează încălcarea prin această opreliște a prevederii constituționale la libertatea opiniei. O instituție defel imună la corupție, care a urmat însă samavolnică paradigmă totalitară, prin subordonarea sa la puterea politică în curs. Astfel perspectiva istorică e resorbită în cea a intereselor pasagere ale exponenților acesteia. Noroc că, efect al intervenției unora dintre victimele mineriadei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a decis, la 17 septembrie 2014, necesitatea continuării investigațiilor în cauză și sancționarea celor vinovați. Adică după o pauză avînd nu mai puțin decît durata ce desparte o generație de alta. Morile Domnului macină încet dar sigur. Deși...

Nici nu e nevoie pentru opinia publică de alte date decît de cele arhicunoscute pentru a realiza că vinovăția aparține lui Ion Iliescu și camarilei sale. Preluînd frîiele puterii îndată după fuga lui Ceaușescu, fostul înalt dregător al acestuia a dirijat toate treburile țării, în virtutea reflexelor totalitare pe care și le însușise. Intenția sa primară n-a fost cea de-a înlocui comunismul cu o structură democratică, ci de-a continua împlinirea „idealurilor comuniste” ce ar fi fost „întinate”, în circumstanțele unei adaptări la ambianța

istorică schimbată, în stil de perestroika. Ceea ce nu era decît un colac de salvare pentru eșalonul doi al partidului unic, al cărui delegat devenise. Însoțit cu fidelitate de ambițiosul Petre Roman, de fanaticul de ocazie Gelu Voican Voiculescu, de arhitrădătorul Victor Athanasie Stănculescu, ca și de alți cîțiva generali cu state kaghebiste (nu l-am putea uita nici pe maleficul Virgil Măgureanu, căpetenia noii-vechi Securității), noul președinte al țării și-a propus a bloca suflul anticomunist care venea din partea unei populații îndelung oprimate. În stil stalinist, nu s-a simțit dator a răspunde vreunei instanțe de control. Nemijlocit sau prin interpușii săi în mass media, a denigrat partidele cu un veritabil profil democratic ce abia ieșeau la lumină, silindu-se a manipula opinia publică conform rețetelor demagogice experimentate sub cîrmuirea precedentă. Pofta dictatorială a Iliescului s-a perpetuat sub vîlul acceptării unui pluralism de fațadă. I-a apărut însă în fața o piedică enervantă: Piața Universității. Expresia spontană a voinței obștești de veritabilă înnoire, această „zonă liberă de comunism”, cum se declarase literal pe pancartele ce-o delimitau, ilustra o energică denunțare a neocomunismului susținut de președintele autointitulat în decembrie 1989. De aici apelul acestuia la „forța muncitorească” a minerilor, în duhul celui mai deplorabil proletcultism politic. Există dovezi, de natură auditivă și vizuală, binecunoscute de noi toți, ale inițiativei sale de a transporta în Capitală mulțimea aceasta de inși dirijați de securiști și activiști, în scopuri vandalice. Mentalul bolșevic se regăsea din plin în acțiunea lor. Înăbușirea violentă a protestelor pașnice, vînarea intelectualilor („noi muncim, nu gîndim”), devastarea sediilor partidelor „istorice”, ca rezultat al sumisiunii fără crîcnire a minerilor la ordinea noului cîrmaci suprem, care l-a întîmpinat și le-a mulțumit la plecare, sunt elocvente cu prisosință.

Ceea ce a urmat reflectă machiavelismul lui Iliescu, care, în tradiția clasei muncitoare conducătoare care bea șampanie prin reprezentanții săi, a zăbovit în scaunul puterii nu mai puțin de un deceniu. După care a acceptat rangul de președinte de onoare al PSD, cu toate că ar fi poftit să rămîna președinte activ al partidului său de suflet. Grăbindu-se a încheia un tratat de prietenie cu muribunda Uniune Sovietică, și-a dat totuși seama că lucrurile merg într-o altă direcție, drept care a recurs la cîteva manevre oportuniste. Retușînd masca democratului pe care o arborase inițial, astfel încît să capete o similitudine cît mai „democratică”. A fost de acord, e drept abia la al treilea mandat al său, cu intrarea României în NATO. A făcut pace cu regele Mihai I, pe care inițial l-a izgonit din țară în chip rușinos. A adoptat o retorică blajină, aparent sapientială, de bătrîn care știe multe și care se cuvine urmat. Nu și-a amintit de morții Revoluției și ai mineriadei, nădăjduind că nu va fi niciodată tras la

răspundere. Ca să „netezească” urîtenia trecutului, a găsit și un țap ispășitor, în persoana lui Miron Cozma. După ce l-a manevrat pe acesta ca pe un pion, a acceptat ca nefericita căpetenie a ortacilor să stea ani destui în închisoare, drept singurul vinovat al barbariei minerești. S-a complăcut apoi într-o ambianță în care, sub pulpana unor Roman, Văcăroiu, Năstase, au revenit la suprafață demnitari ai comunismului, unii braț la braț cu președintele, precum Brucan, Bărlădeanu, Stănculescu ori Chițac. Ca și zelatorii scandalosului cult ceaușist, în cap cu Păunescu și Vadim, propulsați nu doar la televiziune și în presă, ci și în funcții politice, peste treapta ce le fusese îngăduită sub Ceaușescu. Și e de remarcat încă un fapt. Nici un fost deținut de conștiință sub comunism, nici un disident, nici un membru al exilului anticomunist și nici vreun urmaș al acestora n-a ajuns la vreun rang de conducere. În schimb s-au înregistrat într-o atare trandafirică situație puzderie de activiști și securiști, fii sau alte rubedenii ale generalilor de securitate sau miniștrilor vechiului regim. Astfel lumea în care Iliescu și-a petrecut prima parte a carierei a fost în bună măsură reconstituită. O senectute confortabilă părea că-l așteaptă pînă la capăt.

Dar aceasta va fi oare cu adevărat conturbată? Nu se va ajunge la o altă cacealma? Iată scepticismul unui om pățit, temerarul Teodor Mărieș, președintele Asociației decembrie 1989, care a socotit pe bună dreptate hotărîrea de neurmărire penală din 2009 drept o formă de complicitate a justiției cu cei acuzați: „N-am la cine să am speranțe, sunt aceiași procurori. N-au avut încotro și au redeschis dosarul din cauza deciziei CEDO”. Scepticism sporit azi de o altă surpriză din partea mărimilor justiției noastre. Și anume aceea de-a clasa definitiv Dosarul Revoluției. Uluitor. N-au murit atunci peste o mie de oameni? Nu se îndreaptă degetul acuzării civice spre aceiași granguri ai cîrmuirii iliesciene care și-au continuat acțiunea nefastă inclusiv prin evenimentele de la Târgu Mureș, cînd agenți ai „serviciilor” au umblat din casă în casă spre a-i învrăjbi expres pe români contra maghiarilor și pe maghiari contra românilor? Ce e cu teroriștii? Cu acei asasini feroci care au tras orbește, executînd de bună seamă o comandă ocultă pentru a înspăimînta populația. Să fi fost acțiunea lor rodul „oboselii” și al „derutei”, așa cum pretinde, cu un ridicol trist, o „motivație” a incredibilei noastre justiții? E una din farsele sinistre ale istoriei noastre contemporane. Cei ce au redactat și aprobat textul juridic în cauză n-ar putea fi decît descalificați pe viață. Dacă tot s-a redeschis Dosarul mineriadei (deocamdată a uneia singure!), cum ar putea rămîne închis cel al Revoluției? E ca și cum unul și același tribunal l-ar condamna pe autorul unei singure crime și l-ar lăsa să zburde în voie pe un criminal care are la activ crime numeroase. Mult răbdătoare noastre societăți îi rămîne să treacă și peste această încercare? Dezgustul și revolta ni se asociază mai mult decît oricînd în fața unor fărădelegi care, prin amploarea și prin durata scursă de la săvîrșirea lor, intră de la sine în raza justiției istorice. Care justiție n-o poate decît compromite încă o dată pe cea instituțională.

Nici nu e nevoie pentru opinia publică de alte date decît de cele arhicunoscute pentru a realiza că vinovăția aparține lui Ion Iliescu și camarilei sale. Preluînd frîiele puterii îndată după fuga lui Ceaușescu, fostul înalt dregător al acestuia a dirijat toate treburile țării, în virtutea reflexelor totalitare pe care și le însușise.

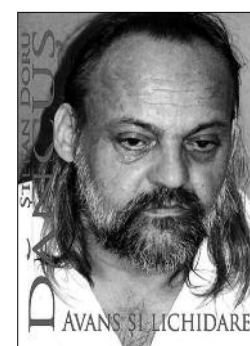
SEMNAL

ȘTEFAN DORU DĂNCUȘ – „AVANS ȘI LICHIDARE”, POEZIE

Poetul, prozatorul și editorul Ștefan Doru Dăncuș (maramureșean din Ieud, înfiat de gura Târgoviștei) făgăduia printr-o carte de poeme cum că se leapădă în veac de năravul scrisului cărților. Unii credeau că scriitorul a fost dovedit de realitate, alții că va alege să umple pustia sufletească, vorbă să fie!, cu smerenie și rugăciune, în chinovie, întru regăsire și vindecare. Avînd eu o aplecare mai largă spre cunoașterea firilor, mai ales ale colegilor, mi-am zis: „Mno”, se hodină un picuț și purcede iar, că cine a fost însetat și flămînzit de logos, n-are scăpare, iar poștește! Am avut dreptate!, scriitorul a revenit la uneltele sale, a scris o nouă carte de poeme, în stil

clasic, a băgat-o în teascurile tiparniței și a ieșit de acolo proaspătă, frumoasă și îmbogățitoare de cetitor. „Avans și lichidare” este titlul cărții, nici că se putea altul mai nimerit! – toată truda de salahor a scribului depune mărturie că, vorba ardeleanului, „la tăți ni-i greu!” În carte este viața, cu mizeria și sublimul ei, cu credința și ereziile ei, cu osteneala și odihna, cele de obște. Cât de mare va fi chenzina ce i-o va da cetitorul, numai Dumnezeu știe, da’ eu cred că acesta nu se va zgârci – poetul merită să fie răsplătit bine pentru îndrăzneala de a reveni în câmpul muncii sale! Vivat, poete!

AUREL SIBICEANU

litere

Nicolae Oprea

Destinul unui poet: Miron Cordon (1935-1997) (schiță cronologică hașurată)

1935 – Acum 80 de ani, în ziua de 16 noiembrie, se naște Gheorghe Cârstea, în familia țăranilor gospodari Floarea și Ion Cârstea din comuna Priseaca, județul Olt.

1959 – Poetul în formare debutează în revista *Luceafărul* cu un grupaj de poeme, la propunerea lui Mihaela Dragomir, sub o semnătură de tranziție (în care prelua și numele mamei): George Cristea Nicolescu.

1970 – În suplimentul revistei *Argeș* (Biblioteca „Argeș”), instituit de Gheorghe Tomozei, publică placheta *Edict*, semnată cu pseudonimul de rezonanță eminesciană ales cu bunăștiință, care devine de-acum numele poetului: *Miron Cordon*. În anii următori vor apărea alte două grupaje în Biblioteca „Literatură” a revistei *Argeș*, unde devine redactor în 1972: *Curtea Veche* (nr. 3/ 1972) și *Poezii* (nr. 3/ 1973). Materia acestor plachete se regăsește în primul său volum.

1974 – Format în climatul spiritual al generației lui Labiș-Stănescu, Miron Cordon debutează editorial cu mare întârziere, în compania poezilor șaptezeciști, cu volumul *Curtea Veche* (Ed. Cartea Românească, tiraj: 850 ex., redactor: Mugur Legrel), fiind distins cu Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. (Din 1974 și până azi, în mod ciudat, nici un alt premiu al U.S.R. n-a mai poposit în Pitești).

Emblema mateină din titlu era pur figurativă, fiindcă reprezenta doar indicul unei ascendențe ilustre. Căutându-și cu stăruință identitatea poetică, în prelungitul stadiu de laborator, Cordon se numără printre poezii posedați de afirmarea unui stil inconfundabil, care să consune cu specificul emoției resuscitate artistic. Emblemele lirice alese, indicate în titlurile volumelor – *Curtea Veche*, *Bacovii ori Satul gol*, titlul inițial al volumului *Duminica pe drumuri* – facilitează arhitectura de tip livresc a limbajului poetic. Asimilând elemente perene din poezia cultă sau folclorică, autorul *Curții Vechi* se înscrie pe orbita tradiției, dar insinuează, totodată, ideea unei fisuri în tradiție printr-o nouă ordine poetică instituită cu fermitate. Lirismul său s-a decantat sub semnul unei puternice lucidități, nutrită din lecturi electivă. Cultul înaintașilor (Eminescu, Mateiu Caragiale, Bacovia sau Ion Barbu) îi diriguiește discursul (“îngăduința de zicere”) încărcat cu simboluri sau cu reprezentări mitologice. Cel puțin Eminescu, definit metaforic *scăldatu-n lacrima de sfinți*, este văzut ca o călăuză modernă prin bolgia unui Infern al creației (cf. *Eminescu*). Ipostaza călătorului în necunoscut, a pribeagului de sorginte romantică, converge către o poetică a încordării - sau a *disperării de har*, cum inspirat este indicată metaforic în text -, în limitele căreia poezia este înțeleasă ca benefică descătușare sau eliberare din robia premergătoare gestului creator în sine. Citez din arta poetică intitulată orgolios *Cordon*: „Și nu sunt decât singur și rupt/ și nu mă mai rabdă nici numele, nici/ cartea cu care îmi mântui/ această îngăduință de zicere./ Copacul cu care am fost zidit/ odată ca niciodată, doamne, tu,/ e-atât de singur pe lume, atât de-amară/ e frunza lui, frunza...”

1974-1976 – Supraviețuiește ca șomer clandestin într-o Românie socialistă care nu recunoștea șomajul. În primăvara lui '74, când revista *Argeș* devine supliment trimestrial al ziarului județean *Secera și ciocanul*, Miron Cordon a refuzat postul de metodist la Casa de Cultură din Topoloveni propus de comisia de politrucci angajată să lichideze redacția. (Împărtășind aceeași condiție, eu, fiind

considerat „zilier” în redacție, n-am avut ce refuza, dar am avut norocul, vorba vine, să fiu chemat la oaste).

1975 – *Serbări* (Ed. Cartea Românească, 550 exemplare, redactor: Florin Mugur). Dealtfel, prietenul său Florin Mugur a fost redactorul tuturor cărților sale (doar șase antume!) editate la editura fanion a Uniunii Scriitorilor.

Titlul volumului sugerează nota de solemnitate și sărbătorească care însoțește efortul creator, dar noutatea versurilor constă în turnura lor enigmatic-crepusculară,

generată prin regresivitatea în timp ca principiu ordonator. Poetul descinde ritualic în istoria cu aură mitologică, evocă ceremonios figurile „vremilor bătrâne”, fie că este vorba de frații Golești sau părinții țărani emblematici. Dincolo de evlavia evocatoare, procedeul acesta se aseamănă cu tehnica picturilor naive, iar portretele configurate par niște icoane pe sticlă. Prin percepția *amurgului*, a îmbătrânirii și degradării lucrurilor, poetul resimte mai acut gravitatea și tragicul existenței. Aproape imperceptibil, accentul se deplasează în sens invers dinspre condiția poetică spre cea umană. Universul înconjurător, realitatea absurdă, acționează coercitiv asupra creatorului, iar lucrarea sa devine aievea un supliciu ce se înfăptuiește sub semnul apocalipsei: „Ce întuneric în lucrare! Ard/ dinții spârți ai fiarelor pe râpe -/ sunt marginile rupte unde sunt/ și ruginit e întunericul./ Cum să te strig? Și foc/ cum să aprind, să-ți dau de veste/ că mi-e devremele târziu, departe mă uită./ Rupeai cândva din mine prea/ mărind, cu ghiarele, cu dinții/ lumina în noapte/ făptura ta de singură femeie.”

Serbări (dar și volumul următor) apare mutilat abuziv de cenzura comunistă. În cartea oferită de Cordon, strofa din urmă, cenzurată, este rescrisă cu caligrafia lui impecabilă; iar în loc de *lucrare* din primul vers se tipărise *războaie*. În plus majoritatea titlurilor considerate subversive au fost înlocuite de cenzură (sau de editorul înspăimântat de cenzorii vigilenți). Poetul restabilește minuțios titlurile inițiale: *Partea norilor* (în loc de: Alb); *Biografie* – Roată de oameni; *Omfala* - De dragoste; *Pravilă* – Basm; *Roată-n spinare* – Pagină de cronici; *Spaime* - De dragoste; *Stăpânire* - Basm; *Ghețar* – Cântec vechi; *O piatră ca un sân* – Temelie; *Vremea noastră cea de toate zilele* – Mama; *Solii prăbușiți în cer* – Legende;

Serbări – Basm; *Eminere* – Baladă veche; *Cartea* – Casa.

1978 – *Duminica pe drumuri* (Ed. Cartea Românească, 1510 exemplare)

Volumul care marchează întoarcerea poetului spre origini reprezintă, cred, cea mai cenzurată carte (ca să uzez de acest superlativ forțat) a lui Miron Cordon. Titlul inițial, interzis de cenzură, *Satul gol*, trimitea expres la realitatea crudă a dislocării țăranimii sub comunism. Cu câteva luni înainte de editare, am reușit totuși să public în revista *Echinoc* un grupaj sub acest titlu. În exemplarul corectat de autor – cu o dedicație semnificativă: „Lui Nicolae Oprea această carte cu cât e-n ea și cu cât nu este – de văzut cu criticoscopol” –, titlurile cu trimitere la regimul totalitarist apar iarăși înlocuite de cenzură: *Norii bolnavi* - Cântec vechi; *Împăratul de fier* - Legendă; *Coroanele plutind* – Temă de basm; *Gândind cu jale* – Adesea; *Oameni dormind* – Poveste; *Soarele și luna* – Poveste ș.a. La care se adaugă rebotezarea secțiunii de prozo-poeme *Satul gol* cu o denumire neutră: *Muzeul imaginar*. Dintre versurile șterse de cenzură, aș reține strofa finală din *Ruinări de dragoste*: „Mult mai nedați, mai rău purtați,/ pe cap cu vipiile toate/ ale preasfinților ruinați/ ale preasfințelor ruinate...”

1982 – *Bacovii* (Ed. Cartea Românească, dispar tirajele din caseta tehnică!)

Expresia personală din titlul acestei culegeri deține funcția de inițiere într-o poetică a „disperării de har” cu subtile trimiteri la existența paradigmatică a pesimist-scepticului Bacovia. Poemele lui Cordon nu sunt bacoviene (imitații, prelungiri epigonice), ci „bacovii”, proiectate ca fragmente dintr-un discurs care vizează recuperarea experiențelor modelatoare. Autorul *Bacovii* își extrage motivele din cotidianul contemporan respingător, iar contorsiunile limbajului reflectă distorsiunile eului biografic. Traseul existențial este reconstituit pe măsura recunoașterii limitelor sale, prin raportare voluntară la eternitatea lucrurilor. Căci între lucruri își găsește locul și *Lucrarea* poetică, în competiție cu celelalte valori. Criteriul autenticității se impune pe fondul evaluării lucide a creației personale. De aici, aspirația spre perfecțiune, concretizată în repetate delimitări ale spațiului poetic, gândit rotund și omogen.

1985 – *Cartea cu dragoste* (Ed. Cartea Românească)

Specificul celui de-al cincilea volum derivă din densitatea reprezentărilor zoomorfe cu statut simbolic. Inorogul care apare în imaginarul medieval sub înfățișarea unui animal însingurat și enigmatic, sfios și ahtiat după puritate, indică blazonul poetic ales de autor: „Eu inorog era să fiu/ și cornul mult mai viu să-mi fie/ în casa ta cu timp târziu/ și-n prăpădire de trufie./ Dar traiu-n grabă,/ dar bătrân/ de glorie repede purtate/ nu mai am stare să amân/ pe viețile cu tine date”. Celelalte motive animaliere atrase în discurs (taurul, câinele, calul, pajura, șoimul) constituie sigilii ale metamorfozelor poetice, desemnând perpetua pendulare între astral și teluric. Cel puțin calul și taurul, ca străvechi simboluri chthoniene și astrale, sunt animale care asigură legătura dintre elementul cosmic și cel teluric. Atari simboluri transmit, prin prisma erosului subiacent, un sentiment numit în arta manieristilor *melancolie a virilității*. În fond, ființa imaginară de care poetul se lasă vrăjtit în *Cartea cu dragoste* este poezia însăși revelată prin fata de împărat din mitologia populară românească. →

În primăvara lui '74, când revista *Argeș* devine supliment trimestrial al ziarului județean *Secera și ciocanul*, Miron Cordon a refuzat postul de metodist la Casa de Cultură din Topoloveni propus de comisia de politrucci angajată să lichideze redacția.

cronici

ALERGI

Alergi, Alexandre, alergi ?
unde ți-e limita dorințelor
când muște otrăvite așteaptă
sub bolta pădurii de granit?
azi mama ta merge la biserică
sub ram de liliac ce doarme
îți leagă chipul de copil
desenat pe sfinții din icoane.
Mai alergi, Alexandre, grăbit
când lumea se stinge șoptit ?

**REÎNTOARCERE
CU FELINAR**

Noaptea umedă îmi adâncea rănilile
lângă coasta râului se odihneau fulgere
flămânde
am intrat în biserica părăsită -
ușa smulsă, icoanele vechi -
ochii triști ai sfinților întorși spre înăuntru
niciunul nu mă privea
sângele din pupile
se amesteca vișiniu cu sângele meu
în onoarea reînțoarcerii
la doi pași se afla sărbătoarea cimitirului...
sub formă de pasăre ai venit
să-mi speli rănilile
penele tale păreau felinar
o muzică albastră curgea din altar...

UN OCHI GALBEN

tocmai plecuseși cu un tren năuc de noapte
ploaia lovea în singurătatea mea de bărbat
lâncezit
câinele mă privea nedumerit cu un ochi
galben
un șoarece mort în dulap răspânda fum
de ciumă
am vrut să las o lacrimă virilă drept
pomenire
în frigider nu mai era decât o lumină ofilită
bine ar fi fost să oprești trenul în coapsa
munților
să te întorci măcar de sărbători
să ștergi frigul negru de pe fruntea-mi
zadarnică
să uit de viermii albi ce-mi așteaptă trupul
vino măcar pentru șampania roșie
nocturnă
pentru ultimul anotimp nepătat de
moarte.

*am intrat în
biserica
părăsită -*

*ușa smulsă,
icoanele vechi*

*ochii triști ai
sfinților
întorși spre
înăuntru*

*niciunul nu
mă privea*

*sângele din
pupile*

*se amesteca
vișiniu cu
sângele meu*

*în onoarea
reînțoarcerii*

*la doi pași se
afla
sărbătoarea
cimitirului...*

Din însemnările Călătorului

*
Călătorul aruncă
nisip pe cărare
să se găsească pe sine.

*
Călătorule,
ia firul de iarbă
și măsoară Coloana Infinită
până la Dumnezeu!

*
S-a terminat
lumânarea lui Diogene;
Călătorul caută
o umbră de om.

*
Câinele Călătorului
a murit;
l-a îngropat departe,
sub o rădăcină
a veșniciei.

*
Călătorul
a ajuns la izvor.
Dumnezeu i-a întins
un urciur
plin de rubayatele
lui Omar Khayyam.

*
Norii privesc
călătorii din avion.
Călătorul își caută
Norul
să se ascundă
pe sine.

*
Călătorul
la Masa Tăcerii
se-ntreabă:
unde ne sunt
înțelepții tăcuți de altădată?

*
Albina zboară
din floare în floare;
Călătorul
a ostenit privind-o.

*
Mă tem de privighetoarea tăcută
de mușii care gesticulează.
Mă tem de cei
care nu iubesc curcubeul
și se bat în piept
că L-au cunoscut pe Dumnezeu.

*
Prin întuneric,
norii se cristalizează.
Prin întuneric,
Îngerii se înnoarează.

*
O furnică
trage pe uscat
corabia lui Noe.

*
Suflu într-o păpădie -
Atâtea universuri
se risipesc!

*
O albină
înțepă norii -
Apele s-au umflat.

*
Peste ani,
uitarea ta
lângă a mea.

*
Doamne,
pe drumul furnicii
pot ajunge
până la tine?!

*
Cavalerul tristei figuri
în fața morilor de vânt;
Vântul e liniștit
ca o fântână.

*
Norii din palma Ta,
Doamne,
nu întunecă cerul.

*
Singurătatea mea
a urcat în copac,
o maimuță
o privește cu drag.

*
Un câine singur
în zăpadă;
un om singur
în zăpadă;
cu barba, Dumnezeu,
le face pârție.

*
Într-un pahar
cu vin
se-neacă nenumărate idei
una singură
soarbe tot vinul
și pleacă acasă
într-o carte.

*
Vis de copil:
se făcea
că un om de zăpadă
mă mângâia
până se topea
în palma Ta, Doamne!

*
Brâncuși lovea
cu ciocanul
un bloc de piatră.
Săreau stele
după fiecare lovitură.
Brâncușiologii
le caută și azi.

Constantin Urucu

Gând către izvoare

Gânduri ard pe rugul tăcerii...
Cum trec... albe! Calm și rece le las,
Prăbușindu-se-n mine secunda,
Îmi mai crește o vârstă pe obraz.

Ochii-mi cad preschimbându-se
cioburi:

E întuneric, iubit, în soare,
Sunt o mare uitată de păsări
Și-mi strig sângele, ruginind în
izvoare.

O greșală fatală a lui William Shakespeare

nu am bani
nu am amant
sunt nefericita - zise Ofelia..
Și toti ceilalti au murit
de răs

Scrisoare către mama (1)

De la o vreme îmi simt tâmplele albe,
merg tot mai des prin parc
mai apoi pe locul unde era casa
noastră

și-i întreb pe cei de-o seamă cu mine
"De când s-au făcut aici blocuri?!"
Îmi răspunde un copil
cu nas cârn și pistruu:
"Bunicul n-aude, bunica n-aude".
Trec mai apoi prin cimitir
și parcă aud și acum țipătul tatei
printre cruci,
când fugeam de-acasă...

Un stol de păsări își apără vârsta...

De la o vreme vorbesc numai de
amintiri,
am îmbătrânit, mamă,
și eu,
și salcâmul ce-și scutură
ploaia de aur veșted
peste umărul tău
Orizontul...

(Din vol. în pregătire
*Cânturi semite-despre minciuna
tinereții fără bătrânețe
și Adevărul vieții fără de moarte*)

drumul

prin vânt, prin ploii și prin ninsori,
mergând prin ochiul telescopului,
de-atâtea ori, în nopțile senine când
stelele aleargă după alte stele
dar niciodată nu se prind.
și iată, în toată-această alergare
eu tot nu am găsit ce lege ține,
atât de strâns,
secretul depărțării dintre ele.

de ani și ani alerg prin blânda lumină
care se cerne, toamnă de toamnă,
prin bolta cu viță-de-vie
și prin valea raclelor cu moaște
pe unde simt cum îndoiala mă cuprinde
în arșița deșertului
în care aerul aproape se aprinde.

înaintez prin timpul care a trecut
peste mormintele atâtor regi
și am respirația tăiată
la fel cum sunt
și zecimalele tăiate din întregi...
alerg mereu
cu îngerul rănit pe umărul meu,
însoțitorul care, din când în când,
îmi șoptește: nu te grăbi, frate,
drumul șerpuieste până în antichitate.

prin schimbul meu de noapte

stau rezemat de un tufan înalt și tumultuos:
stejarul, cu trunchiul vânos
și fruntea lipită de lună,
plantat de străbunicul
în dimineața din ziua lui cea mai senină.
îmi coase aripi croitorul serafimilor
și dintr-odată scap de greutatea trupului
și mă înalț, puțin câte puțin, cu îngerii
de prin icoanele de-acasă și cu cei
de prin icoanele ținute,
la loc de cinste, de vecini.

zburăm la înălțimea lanurilor de porumbi,
de floarea-soarelui, de grâu și de trifoi.
și, aș vrea
acestor frumuseți nepieritoare să le spun:
o, frații mei atavici
cu pletele albastre și galbene și verzi,
și permanent unduitoare,
regret nespuse că am pierdut atâtea nopți
în loc să vin să dorm la voi.
se mai astâmpărau – o spun în șoapte
să nu audă fluturii, imaginari, ai mei –
se mai astâmpărau și ei,
și ar fi renunțat la raidurile repetate
prin schimbul meu de noapte.

dincolo de orizontul de așteptare

dincolo de orizontul de așteptare
deșertul se visează
o nesfârșită oază
pe unde eu, în fiecare noapte,
aud cum trec,
secundă după secundă,
umbrele pieritelor stele
în cadența bățăilor inimii mele.

peștii

peștii nu înțeleg de ce mă bucur
și se zbat atât de mult
când îi țin în palme strâns
și privesc în ochii lor.

câți dintre ei văd dinainte
cum moartea îi pândește ascunsă
prin plase și prin năvoade
și câți se visează în Edenul apelor, nu știu.

ce vă pot spune, de fiecare dată
când îi prind,
este că ei îmi cântă atât de duios
baladele din lumea limpede a lor.

și tot de-atâtea ori
acest arpeggiu venit din adâncuri
mă taie adânc,
precum o lamă de cuțit, până la os.

toamnă

în această toamnă înfrățită
cu soarele pe veci
tu stai pe celălalt mal
și, repetat, îmi spui: treci!

eu, astăzi, nu mai înțeleg
acest verb desfrunzit
și rămân cu privirea
împietrită asupra chipului
atras de vicleana bulboană
în vreme ce prin stuf
– și fără acordul meu –
sunetul vântului
îți copiază absența din crâng.

nu te întrista:
în orice deîmpărțit
te va găsi
șoimul de pe brațul meu stâng,
chiar dacă soarele a-ncăruntit.

stejarul de la Rovine

mi-aș muta patul în ghinda de sus
a stejarului falnic
de pe dealul de la Rovine:
arborele a cărui cenușă
își mai aduce aminte,
din când în când, și de mine.

de-acolo, poate o să văd
cum era cerul nopții
prins cu treburi astrale –
înainte de Răstignire,
înainte de Exod.

atât aș dori să văd: nemărginitul
Duh plutind pe ape.
atât aș dori să aud:
ce l-a îndemnat pe Simon
să renunțe la existența lui
legată de năvod.

m-aș muta cu totul într-o ghindă,
să văd aleasa nuntă
de la Canna Galileii
și creanga înflorită mergând,
drept către Emaus,
pe drumul istovitor de lung.

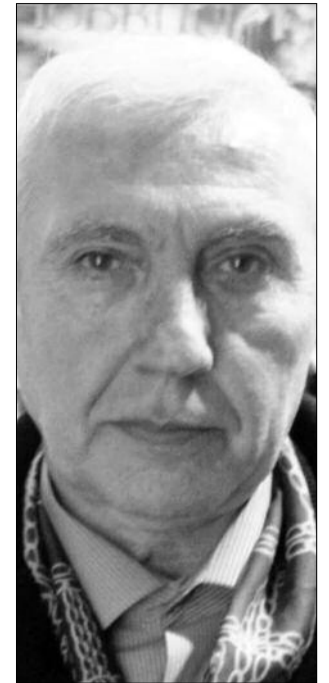
un cerc de foc

același răsărit, același asfințit.
un cerc de foc tăiat pe jumătate,
metanie de la-nceput și până la-ncheiere –
polifonie a troparelor cântate la Înviere.
eu sunt corabia străvechiului pescar
– o arcă mai veche decât arca lui Noe –
corabia ce naviga pe râurile efemere,
râuri din care toată apa s-a retras.
la mine-n casă dorul, un dor nestins de Tine,
adus de îngerii cu aripi transparente,
în fiecare zi face popas.
același foc: „*nimic nu este nou sub soare*”
poate doar sufletele noastre
făcându-ne cu mâna în semn de bun rămas.
poate doar sufletele noastre îndurând
pecetea lutului – tot mai apăsătoare.

în acest municipiu

în acest municipiu
în care
majoritatea pensionarilor venerează,
până la exagerare, luna,
plouă, de-acum un an, întruna!

în acest municipiu,
pitiți între dealurile
cu viță-de-vie cea mai frumoasă,
noi aducem,
mai ales pe vreme de ploaie,
toți macii și toți trandafirii în casă.

**stau rezemat
de un tufan
înalt și
tumultuos:
stejarul, cu
trunchiul
vânos
și fruntea
lipită de lună,
plantat de
străbunicul
în dimineața
din ziua lui
cea mai
senină.
îmi coase
aripi croitorul
serafimilor
și dintr-odată
scap de
greutatea
trupului
și mă înalț,
puțin câte
puțin, cu
îngerii
de prin
icoanele de-
acasă și cu cei
de prin
icoanele
ținute,
la loc de
cinste, de
vecini.**

